

Château
HEILOO
KINDERDAGVERBLIJF

Pedagogisch beleidsplan
Kinderdagverblijf Château Heiloo

versie: maart 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Inleiding	4
2. De kleur van de locatie	5
3. Beschrijving van de locatie	6
4. Randvoorwaarden	7
4.1 Groepsindeling	7
4.2. Beroepskracht -kind ratio (BKR).....	8
4.3 Ons team	8
4.4 3-uurs regeling.....	11
4.5 Ruildagen en extra dag	13
4.6 Verlaten stamgroep.....	13
4.7 Wenbeleid en afscheid van een kind.....	14
4.8 Ophalen door derden.....	15
4.9 Afmelden van kinderen	15
5. Middelen.....	16
5.1 Dagindeling	16
5.2 Richtlijn voeding	17
5.3 Materialenaanbod.....	18
5.4 Observatiemethode	21
6. Pedagogisch handelen	21
6.1 Basiscompetenties.....	21
Opvoedingsdoel 1: zorg dragen voor de emotionele veiligheid.....	22
Opvoedingsdoel 2: het stimuleren van de persoonlijke competentie	23
Opvoedingsdoel 3: het stimuleren van de sociale competentie.....	26
Opvoedingsdoel 4: kinderen gelegenheid bieden om zich waarden, normen en cultuur van de samenleving eigen te maken.	28
6.2 De interactievaardigheden	30
Basale interactievaardigheden	30
Educatieve interactievaardigheden.....	31
6.3 Rituelen en pedagogisch handelen bij brengen en halen.....	32
6.4 Maaltijdbeleving	32
6.5 Pedagogisch handelen bij het slaapritueel	33

6.6 Afspraken, rituelen en pedagogisch handelen bij spelen.....	33
6.7 Mediagebruik.....	35
6.8 Waarden en normen m.b.t. taalgebruik.....	35
6.9 Seksualiteit en intimiteit.....	35
6.10 Zorgkinderen.....	36
7. Samenwerking met ouders.....	37
7.1 Oudercontacten.....	37
7.2 Oudercommissie.....	37
7.3 Een verwijzing naar de protocollen die gebruikt worden.....	38
Bijlagen.....	39
Bijlage 1. Montessori.....	39
Bijlage 2. Antroposofie.....	40
Bijlage 3. Gordon.....	41
Bijlage 4. Malaguzzi.....	42
Bijlage 5. Pikler.....	43

1. Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van kinderdagverblijf Château Heiloo. In dit plan wordt beschreven hoe er binnen de dagelijkse praktijk van kinderdagverblijf Château Heiloo vorm en uitvoering wordt gegeven aan dit kaderbeleid.

Het pedagogisch beleidsplan is een 'organisch' werkdocument. Dat wil zeggen dat wij als organisatie met de tijd mee blijven gaan en ontwikkelingen op pedagogisch vlak blijft volgen. Door middel van training en overleggen zorgen we ervoor dat het pedagogisch beleid breed gedragen wordt binnen het team en het een bron van inspiratie is om mee te werken. Dit beleidsplan is tot stand gekomen door overleggen tussen de pedagogisch coach/beleidsmedewerker, manager en oudercommissie.

In dit pedagogisch beleidsplan beschrijven we eerst de locatie en het team van 'KDV Château Heiloo'. Vervolgens komen enkele randvoorwaarden aan de orde. Daarna wordt beschreven hoe wij het pedagogisch beleid, onze pedagogische visie, opvoedingsdoelen, thema's en uitgangspunten toepassen in de dagelijkse praktijk.

Het pedagogisch beleidsplan wordt tenminste één keer per jaar geëvalueerd. Dit betekent dat het opnieuw geëvalueerd wordt en daar waar nodig aangepast aan de ontwikkelingen in de praktijk. Betrokken bij de evaluatie zijn: de pedagogisch medewerkers van KDV Château Heiloo, de manager, de pedagogisch coach/beleidsmedewerker en de oudercommissie.

Vanwege het feit dat de functie van pedagogisch medewerker vooral door vrouwen wordt vervuld, hebben wij gekozen voor de vrouwelijke schrijfvorm, echter daar waar zij staat, kan ook hij worden gelezen. Daar waar pedagogisch medewerker staat kan indien van toepassing ook beroepskracht worden gelezen. Daarnaast is er gekozen voor de term ouders, maar daar waar ouders staat, kan ook verzorgers worden gelezen.

2. De kleur van de locatie

De werkwijze van Château Heiloo is gebaseerd op de ideeën van verschillende pedagogen en experts op het gebied van ontwikkeling. Wij nemen geen volledige visie over, maar gebruiken van sommige visies speerpunten die wij vertalen naar de praktijk. Wij proberen, soms met kleine aanpassingen, zo veel mogelijk te werken met de theorieën van onderstaande experts. In de dagelijkse praktijk kunt u de volgende elementen terugzien:

Montessori

- Bevorderen van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid: 'help mij het zelf te doen';
- Zorgen voor een aantrekkelijke voorbereidende omgeving;
- Aansluiten bij de gevoelige perioden door altijd in te gaan op de signalen van het kind;
- Het aanbieden van ontwikkelingsmaterialen;
- Het stimuleren van zorg voor de omgeving zoals dieren/planten;
- Aansluiting bij de behoefte van het individuele kind;
- Activiteiten worden aangeboden vanuit de zone van de naaste ontwikkeling.
- Werken aan de hand van thema's die bij de belevingswereld van het kind aansluiten;
- Werken met een stamgroep die als vaste vertrouwde basis dient;
- Het creëren van een huiselijke sfeer waarin ieder kind zich warm, geborgen en veilig voelt;
- De voorbereiding op een positie binnen de maatschappij (sociaal gedrag en regels).

Antroposofie

- Meeleven met de jaargetijden;
- De keuze voor natuurlijke materialen en kleuren;
- Het stimuleren van fantasie en creativiteit. Dit heeft directe invloed op de keuze van ons speelgoed;
- De keuze om ruimte en veiligheid te bieden door bewust te kiezen voor beperking in kwantiteit.

Gordon

- Actief luisteren: met volle aandacht, zonder onderbreking en zonder oordeel, luisteren;
- Respectvol taalgebruik door beroepskrachten;
- Gelijkwaardigheid: de mening van het kind is waardevol;
- Werken met ik-boodschappen ('Ik zie dat, ik merk dat je...').

Malaguzzi

- Pedagogisch medewerkers doen werkelijk moeite om het kind te snappen. Communicatie verloopt via velen wegen: van praten tot non-verbaal gedrag, van dansen tot tekenen.

Pikler

- Baby's krijgen de ruimte om te ontdekken. Ze hebben bewegingsvrijheid, worden gestimuleerd en uitgedaagd.

In de bijlagen wordt de visie van bovenstaande experts verder toegelicht.

3. Beschrijving van de locatie

Het is de taak van een kinderdagverblijf om de omgeving voor kinderen zo in te richten dat er optimaal tegemoet wordt gekomen aan de ontwikkelingsbehoefte van kinderen. De Montessoriaanse term hiervoor is 'voorbereide omgeving'. Kinderen ontplooiën en ontwikkelen zich het beste als er aan de basisbehoefte van veiligheid en vertrouwen is voldaan.

Bij Château Heiloo hebben wij de binnen- en buitenruimtes zo ingericht dat er ruimte is voor plezier, gezelligheid en rust. Hierdoor zullen de kinderen hun energie op een constructieve manier gebruiken, zich prettig voelen en kunnen zij zich even terugtrekken voor een wat rustigere activiteit.

Kinderen worden bij ons bewust gemaakt van en gestimuleerd om zorg te dragen voor hun omgeving. Zij leren spelenderwijs opruimen, schoonmaken en respectvol om te gaan met materialen. Dit noemen wij 'de oefening van het dagelijks leven'. Door deze handeling spelenderwijs te blijven herhalen, daagt het de kinderen uit om bepaalde volgorden te onthouden. Uiteindelijk beheerst het kind de handeling waardoor het zelfvertrouwen en de onafhankelijkheid groeit.

Onze voorbereide omgeving voldoet aan de volgende aspecten:

- De groepsruimten zijn gezellig en huiselijk ingericht. Wij willen kinderen vooral een (huiselijke) sfeer bieden waarin zij zich veilig en geborgen voelen.
- De indeling en inrichting is voor het kind overzichtelijk en ordelijk (het komt tegemoet aan de behoefte van structuur). Het doel van een bepaalde hoek is duidelijk. Dit is de reden dat er gekozen wordt voor een beperking van de hoeveelheid gepresenteerde materialen.
- De omgeving is op maat: materialen hebben een vaste plaats. De materialen staan op kindhoogte waardoor het kind zelfstandig bij de materialen kan. Dit verschaft het kind zekerheid.

- De pedagogisch medewerkers zorgen er dagelijks voor dat de omgeving opgeruimd en schoon blijft.
- Er is voor peuters voldoende ruimte en mogelijkheid tot beweging. Zo is de buitenruimte zoveel mogelijk toegankelijk voor de kinderen. Baby's hebben ook behoefte aan ruimte, zij het beperkter (anders 'verliezen' zij zich in de ruimte). Ook met baby's wordt er veel naar buiten gegaan.
- Materialen zijn zoveel mogelijk 'echt', functioneel en prikkelen de fantasie. Het speelgoed bevat zo min mogelijk prints of afbeeldingen. Een autootje heeft bijvoorbeeld geen gezicht en op het poppenbedje staan geen Disney-figuren.
- De omgeving speelt in op de natuurlijke behoefte aan rust: hier is het kleurgebruik en de muziekkeuze (klassieke kindermuziek) op afgestemd en er is een rust-/boeken-/knuffelhoek.
- Door de hoeken en kleedjes wordt de ruimte waarin een kind speelt en/of werkt begrensd. Bij de baby's geven wij dit vorm door gebruik te maken van een speelkleed en speelplek die zijn afgeschermd (beneden). Hierdoor kunnen zij oefenen met rollen, kruipen en andere motorische vaardigheden. We gebruiken Pikler materialen voor baby's.
- Er is een divers aanbod in verschillende structuren waardoor zintuigelijke waarneming gestimuleerd worden. Hieronder kunt u verschillende structuren van materiaal en kleden verstaan maar ook het spelen met zand, water en sensomotorisch materiaal.
- Er is mogelijkheid tot tuinieren. Wij geven dit vorm door het werken in de moestuinbak. Kinderen leren hierdoor zorgdragen voor de natuur.

4. Randvoorwaarden

4.1 Groepsindeling

'KDV Château Heiloo' is een kleinschalig kinderdagverblijf. Wij werken zoveel mogelijk met vaste pedagogisch medewerksters. Bij uitval streven wij ernaar dat vaste medewerkers elkaar vervangen. Wij geloven er in dat vaste gezichten het gevoel van veiligheid verhogen. Daarnaast wordt op deze manier de doorgaande lijn zo veel mogelijk gewaarborgd.

Kasteelkamer (groep K) Maximaal aantal kinderen = 16	Leeftijd kinderen: 0-4 jaar	Maximaal aantal pedagogisch medewerkers = 4
Schatkamer (groep S) Maximaal aantal kinderen = 8	Leeftijd kinderen: 0-2 jaar	Maximaal aantal pedagogisch medewerkers = 3

Kinderen tussen 1 en 2 jaar van de Schatkamer kunnen doorgeplaatst worden naar de Kasteelkamer (bijvoorbeeld als ze kunnen lopen, eraan toe zijn). Dit wordt met de ouders, twee maanden voor de eventuele doorplaatsing, besproken. De kinderen

worden in principe vanaf 2 jaar doorgeplaatst. De Kasteelkamer wordt dan de stamgroep van het kind vanaf de geplaatste datum. Mocht het kind nog niet toe zijn aan doorplaatsing, dan wordt dit in overleg met de ouder(s) nog even uitgesteld tot het moment waarop het kind hier wel klaar voor is. We zetten hierbij het belang van het kind voorop.

Tijdens vakanties en ziektes worden er in nood vaste invalkrachten ingezet, het streven is om dit zo veel mogelijk te beperken. Er wordt gestreefd naar goed personeelsbeleid zodat een vaste pedagogisch medewerker bij o.a. langdurige ziekte of verlof structureel vervangen wordt.

Voor kinderen jonger dan 1 jaar geldt dat ze twee vaste gezichten toegewezen krijgen. Welke pedagogisch medewerkers dit zijn is afhankelijk van de dagen waarop de kinderen komen en welke pw'ers die dagen werken. Ouders worden hierover geïnformeerd via Bitcare.

4.2. Beroepskracht -kind ratio (BKR)

De BKR is afhankelijk van de leeftijden van de kinderen:

- 1 beroepskracht voor 3 kinderen van 0 jaar
- 1 beroepskracht voor 5 kinderen van 1 jaar
- 1 beroepskracht voor 8 kinderen van 2 tot 4 jaar

Wij hanteren deze wettelijk bepaalde beroepskracht – kindratio (BKR). Bij kinderen van verschillende leeftijden in één groep moet een gemiddelde berekend worden voor de vaststelling van het aantal kinderen per pedagogische medewerker. Dit gewogen gemiddelde wordt naar boven afgerond. We gebruiken hiervoor www.1ratio.nl.

Binnen de dagelijkse gang van zaken stemmen wij de personele bezetting af op het aantal aanwezige kinderen. Wij houden altijd rekening met de situatie in de groep en kijken naar de individuele kinderen.

4.3 Ons team

Het team van Château Heiloo bestaat uit:

- Pedagogisch medewerkers, met minimaal een diploma op PW3 niveau
- Directie – Stephan van der Toom
- Locatiemanager – Moniek Beentjes
- Assistent locatiemanager – Cherokee de Lange
De locatiemanager en de assistent locatiemanager zijn het eerste aanspreekpunt en functioneren onder verantwoordelijkheid van de directie. Zij hebben de dagelijkse leiding over het kinderdagverblijf.
- Pedagogisch beleidsmedewerker/coach – Celine en Noor via Lio & Sproet

Zij zorgen via observatie, gesprekken met de pw'ers en de (assistent) locatiemanager voor de bewustwording en verbetering van de pedagogische kwaliteit. Ook kunnen zij worden ingezet bij een zorgtraject. In het coachingsplan van Château Heiloo wordt dit uitgebreid(er) beschreven. Ook staan hierin de uren inzet van de beleidsmedewerker/coach. Het gaat om minimaal 50 uur beleidswerk en 10 uur coaching per FTE.

- Ondersteunend personeel – bijvoorbeeld voor schoonmaakwerkzaamheden of klussen.
  - Voorleesjuf, komt één of twee keer per maand op beide groepen langs om de kinderen voor te lezen
  - Muziekjuf, komt één keer per maand op beide groepen zingen met de kinderen
- Beroepskracht in opleiding (BIO) of stagiaire
Een BIO of stagiaire zal nooit zonder overeenkomst als volledige beroepskracht worden ingezet. Dit omdat deze nog in opleiding is en nog geen verantwoordelijkheden hoeft af te leggen, in zoverre dat de pedagogisch medewerkers van die dag de eindverantwoording hebben.

Pedagogisch medewerkers

Om ervoor te zorgen dat kinderen zich op een prettige manier kunnen ontwikkelen, is een professionele houding van de pedagogisch medewerker nodig. Zij sluiten zich aan bij- en handelen naar het pedagogisch beleid.

De pedagogisch medewerker:

- Is actief in de begeleiding van de kinderen en biedt ruimte.
- Stimuleert de kinderen om zelf initiatieven te nemen en gaat daar zo veel mogelijk in mee. Kinderen ontwikkelen daardoor een gevoel van eigenwaarde en (zelf)respect.
- Biedt kinderen mogelijkheden om spelsituaties uit te breiden.
- Leert de kinderen eigen keuzes te maken en een eigen mening te hebben.
- Biedt kinderen de mogelijkheid om grenzen te verleggen.
- Zorgt ervoor dat elk kind zijn individualiteit in de groep kan bewaren.

Naast het begeleiden van de kinderen en het scheppen van de voorbereide omgeving hebben de pedagogisch medewerkers externe taken. Deze verschillen per medewerker. Iedere pedagogisch medewerker is tevens mentor van een kind.

Mentor

Elk kind krijgt een mentor toegewezen die direct betrokken is bij het kind. Rondom de verjaardag van een kind wordt er een observatieportret gemaakt, welke ouders digitaal ontvangen. Mochten er vragen of zorgen zijn rondom de ontwikkeling, wordt er een gesprek ingepland. De taken van de mentor zijn als volgt:

- 1) De mentor dient als contactpersoon voor de ouders, collega's of bijvoorbeeld de basisschool.

- 2) De mentor volgt de individuele ontwikkeling van het kind en registreert dit door gebruik te maken van het kindvolgsysteem ZiKo-Vo (digitaal via Bitcare).

De ouders worden schriftelijk geïnformeerd over de mentor van hun kind tijdens de intake of overplaatsing naar de andere groep. Ook kunnen de ouders via Bitcare inzien wie de mentor van hun kind is. Er is altijd een mogelijkheid tot het inplannen van een individueel gesprek. De mentor draagt ook zorg voor de voorbereiding en de eventuele overplaatsing naar een andere groep. Op deze manier is er altijd iemand die overzicht houdt over het kind en als vast aanspreekpunt dient.

Door gebruik te maken van kindvolgsysteem ZiKo-Vo reageren de pw'ers vroegtijdig op risico's bij de ontwikkeling van het kind. Op deze manier kunnen ontwikkelingsproblemen tijdig worden gesignaleerd en aangepakt door middel van een begeleidingsplan. Dit gaat altijd in overleg en in samenwerking met de ouders van het kind.

Wanneer kinderen het kinderdagverblijf verlaten en de overgang maken naar de basisschool, gebruiken wij daarvoor een overdrachtsformulier. Hierin wordt kennis gedeeld over de ontwikkeling van het kind, maar worden ook praktische zaken beschreven als zindelijkheid en de pengreep. Het formulier wordt aan de ouders meegegeven, zodat zij deze over kunnen dragen aan de leerkracht van het kind.

Inzet beroepskracht in opleiding (BIO) en stagiaire(s)

Een BIO of stagiaire heeft in overleg met de (assistent) locatiemanager een vast takenpakket (gezien de aard van de stage en het leerjaar). Dit takenpakket wordt in samenspraak met de BIO/stagiaire en eventueel de begeleider vanuit de opleiding samengesteld en afgestemd op de competenties van de BIO/stagiaire op dat moment. Hierbij worden de activiteiten- en BPV-formulieren (beroepspraktijkvorming) of stageboeken vanuit opleiding aangehouden als leidraad.

Een BIO/stagiaire krijgt vanuit Château Heiloo een vaste begeleider toegewezen. Zij blijft hieraan verbonden en zal op dezelfde groep aanwezig zijn. De begeleider ondersteunt de BIO/stagiaire bij opdrachten, hier wordt tijd voor vrijgemaakt.

Wanneer de BIO/stagiaire het eerst leerjaar heeft afgerond, kan zij ingezet worden als vast gezicht voor de kinderen. Dit wordt alleen gedaan wanneer de competenties en vaardigheden van de BIO/stagiaire op dat moment voldoende zijn om als voltallige collega te worden ingezet op de groep en voor de kinderen. Hiervoor wordt een overeenkomst getekend met de BIO/stagiaire, de opleidingsbegeleider en de praktijkbegeleider vanuit Château Heiloo.

Alle personen die werkzaam zijn en in contact komen met de kinderen zijn opgenomen in het Persoonsregister Kinderopvang. Medewerkers wordt een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) gevraagd. Ook deze wordt opgenomen in het register en daarmee

gekoppeld aan de betreffende vestiging. Het persoonsregister borgt hiermee de continue screening van alle personen die werkzaam zijn binnen Château Heiloo.

4.4 3-uurs regeling

De drie-uursregeling houdt in dat er maximaal 3 uur per dag mag worden afgeweken van de pedagogisch medewerker – kind ratio. Op kinderdagverblijf Château Heiloo wordt dit als volgt vormgegeven:

Voor Kasteelkamer (groep K) geldt:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	
07:30-17:30	07:30-17:30	07:30-17:30	07:30-17:30	07:30-17:30	Dienst 1
08:00-18:00	08:00-18:00	08:00-18:00	08:00-18:00	08:00-18:00	Dienst 2
08:30-18:30	08:30-18:30	08:30-18:30	08:30-18:30	08:30-18:30	Dienst 3

Afwijking:	Afwijking:	Afwijking:	Afwijking:	Afwijking:	
Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Er zijn minimaal twee volwassenen op locatie tijdens afwijking
18:00-18:30	18:00-18:30	18:00-18:30	18:00-18:30	18:00-18:30	Als er om 18:00 uur een overschrijding is, dan blijft de tussendienst tot BKR niet meer afwijkt. Of er is een tweede volwassene op de locatie
Totale afwijking: 2,45 uur	Totale afwijking: 2,45 uur	Totale afwijking: 2,45 uur	Totale afwijking: 2,45 uur	Totale afwijking: 2,45 uur	

3 diensten:

Werktijden zijn 9,15 uur + pauze van 45 min = 10 uur.

dienst 1: 07:30 – 17:30 u

dienst 2: 08:00 - 18:00 u

dienst 3: 08:30 – 18:30 uur

Voorwaarden bij het pauzeren: er moeten altijd 2 mensen in het pand zijn (3 pw'ers dan 1 met pauze, of 4 pw'ers dan 2 met pauze) bij afwijking.

Voor de Schatkamer (groep S) geldt bij 2 diensten:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	
07:30-17:30	07:30-17:30	07:30-17:30	07:30-17:30	07:30-17:30	Dienst 5
08:30-18:30	08:30-18:30	08:30-18:30	08:30-18:30	08:30-18:30	Dienst 6

Afwijking:	Afwijking:	Afwijking:	Afwijking:	Afwijking:	
07:30 – 08:30	07:30 – 08:30	07:30 – 08:30	07:30 – 08:30	07:30 – 08:30	Er zijn minimaal twee volwassenen op locatie tijdens afwijking
Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Pauzes: tussen 12:30-15:00, beurtelings 45 min.	Er zijn minimaal twee volwassenen op locatie tijdens afwijking
17:30 -18:30	17:30 -18:30	17:30 -18:30	17:30 -18:30	17:30 -18:30	Als er om 17:30 uur een overschrijding is, dan blijft dienst 5 tot BKR niet meer afwijkt. Of de groepen gaan samen (als de BKR dit toelaat).
Totale afwijking: 2,5 uur	Totale afwijking: 2,5 uur	Totale afwijking: 2,5 uur	Totale afwijking: 2,5 uur	Totale afwijking: 2,5 uur	

2 diensten:

Werktijden zijn 9,15 uur + pauze van 45 min = 10 uur.

dienst 5: 07:30 – 17:30 u

dienst 6: 08:30 – 18:30 uur

Voorwaarden bij het pauzeren: er moeten altijd 2 mensen in het pand zijn (3 pw'ers dan 1 met pauze, of 4 pw'ers dan 2 met pauze) bij afwijking.

Enkele toevoegingen:

- We checken www.1ratio.nl voor BKR en de afwijking.
- Tijdens de pauzes zijn er min. 2 pw'ers in het pand: 1 boven en 1 beneden.
- Bij afwijking (buiten de pauzes om): min. 2 pw'ers op de locatie: 1 boven en 1 beneden.
- Er kan 's ochtends een extra pw'er ingeroosterd worden voor bijvoorbeeld een wenkind. Deze pw'er heeft dienst 2 en blijft naar gelang dit nodig is.
- Als er bij groep Schatkamer 3 diensten nodig zijn dan zijn deze diensten ingedeeld zoals bij groep Kasteelkamer.
- We bekijken per dag/per groep hoe de pauzetijden uitkomen, dit stemmen we met elkaar af (wel altijd tussen 12:30 en 15:00 uur).

- Wanneer het nodig is om de BKR te waarborgen kunnen wij er voor kiezen om de twee groepen samen te voegen. Zo kan de vroege dienst bijtijds naar huis.
- Er zijn camera's. Als er een pw'er alleen is op de groep EN er wordt voldaan aan BKR dan meldt de groep het aan de andere groep zodat deze kan meekijken met de camera's (bijv. er is een uitstapje waarbij er 1 pw'er op de locatie is gebleven).
- Als aan het einde van de dag op één van de groepen alle kinderen opgehaald zijn, dan ondersteunt de pw'er de andere groep of doet taken totdat alle kinderen opgehaald zijn.

4.5 Ruildagen en extra dag

Incidenteel (met een maximum van 3 keer per jaar) is het mogelijk om een dag aan opvang te ruilen, op voorwaarde dat de BKR niet overschreden wordt. Voorbeeld: een ouder neemt contractueel een dag af maar die week wil deze ouder liever een andere dag afnemen.

De ouder geeft dit uiterlijk 1 week van tevoren aan in Bitcare zodat we kunnen kijken of het mogelijk is om de dag te ruilen. Ruilen kan alleen in dezelfde maand. De ouder hoeft hiervoor geen formulier te ondertekenen. De ruildag wordt in de agenda gezet.

Ook een extra dag (een kind komt extra) wordt aangevraagd via Bitcare. Een ouder doet dit uiterlijk 1 week van tevoren. De ouder ontvangt een bericht als de extra dag mogelijk is, we kijken wederom naar de BKR. De extra dag wordt in rekening gebracht. We houden hierbij rekening met wenkindjes, waar voldoende aandacht en tijd voor vrij moet zijn.

4.6 Verlaten stamgroep

Kinderen verblijven in hun eigen groepsruimte (stamgroep). Bij Château hebben we 2 groepen. De BKR wordt als leidraad aangehouden. We beschrijven de aard en organisatie van de activiteiten waarbij een kind de stamgroep kan verlaten:

Aard

Gezamenlijke activiteiten zoals buitenspelen: in de aangrenzende tuin, boven op het terras of op een speelplein, een wandeling of een uitstapje. Incidenteel kunnen kinderen van groep Schatkamer vanaf 1 jaar in de tuin spelen (onder begeleiding van pw'er/voldoen aan BKR). Als de pw'er naar de Schatkamer terug moet, wordt er met het kind afspraken gemaakt wanneer het kind opgehaald wordt. Het kind valt dan onder een pw'er van groep Kasteelkamer.

Organisatie

- Buiten het kinderdagverblijf gaan we met minimaal 1 pw'er (kinderen blijven in de wagen. Zie voor meer informatie het handboek protocollen).

- Grotere kinderen worden weleens (aan de hand) meegenomen naar de supermarkt of mogen helpen met het wegbrengen van karton. Dit zijn maximaal 2 kinderen. Zij krijgen hesjes aan.
- Tijdens uitstapjes houden wij rekening met de BKR.
- Tijdens uitstapjes nemen wij de gegevens van de kinderen mee en een EHBO-tas. Voor spelen in de aangrenzende tuin is dit niet nodig.

4.7 Wenbeleid en afscheid van een kind

Extern wennen

Een nieuwe situatie betekent nieuwe geuren, kleuren, geluiden en gezichten – ieder kind moet wennen aan alle prikkels en indrukken die een andere omgeving met zich meebrengt. Net als de ouder(s).

Kinderen die extern instromen bij Château Heiloo krijgen specifieke aandacht. Door ruim de tijd te nemen voor het wenproces raakt het kind sneller vertrouwd. Het kind maakt door dit startende gevoel van veiligheid eerder contact met leeftijdsgenootjes en de band tussen kind en medewerker wordt sneller opgebouwd. Kortom: het kind komt in een positieve spiraal waardoor het snel went.

Als een kind geplaatst wordt zal er een wenperiode met de ouders afgesproken worden. Deze periode is bedoeld om het kind en de ouders bekend te maken met het kindercentrum, de groep en de pedagogisch medewerkers. Ouders krijgen alle gelegenheid om vragen te stellen en kunnen rustig rondkijken op de groep. Een aantal weken voor de eerste wendag neemt de toekomstige mentor van het kind contact op met ouders om te vragen naar het welzijn van hun kindje en om eventuele bijzonderheden te bespreken.

Het opbouwen van een vertrouwensband met het kind staat centraal. Om het wennen prettig en goed te laten verlopen is het belangrijk dat ouders en pedagogisch medewerkers gedurende de wendagen tijd voor elkaar en het kind maken. Aan het begin van de wenperiode wordt er met de ouder(s) een intakegesprek gehouden. Dit wordt gedaan door de mentor van het kind. Tijdens de intake wordt het door de ouder(s) van tevoren ingevulde intakeformulier besproken, het dagritme uitgelegd, regels besproken en vertellen wij ouder(s) over de wijze waarop we oudergesprekken voeren. Tijdens de intake worden afspraken gemaakt over de duur van de wenperiode. Ook vragen wij ouders om goed bereikbaar zijn tijdens de wenperiode.

Het wenschema (in het contract):

- De eerste wendag is van 10.30 tot 12.30 uur
- De tweede wendag is van 09.30 tot 12.30 uur
- De derde wendag is van 08.30 tot 14.30 uur

Intern wennen

Wanneer een kind wordt overgeplaatst naar de andere groep op de locatie, gaat er een pw'er mee ter ondersteuning. Deze pw'er blijft even bij het kind (max 30 min), indien BKR gehandhaafd blijft, zodat het rustig kan wennen.

In principe is het wenschema bij overplaatsing als volgt:

- Het eerste wenmoment is van 09.00 tot 12.00 uur
- Het tweede wenmoment is van 11.00 tot 15.00 uur

De mentor van het kind neemt contact op met de ouders zodra de overgang naar de volgende groep in zicht komt. In samenspraak met ouders worden de wenmomenten ingepland, zodat het kind hierop voorbereid kan worden. Wanneer wij merken dat het kind meer wenmomenten nodig heeft of rustiger moet opbouwen, passen wij ons wenschema aan.

Afscheid nemen

Ook bij afscheid van een kind is er specifieke aandacht voor het kind vereist. Het kind gaat een nieuwe situatie aan en daar moet voldoende tijd en aandacht aan worden besteed. Als het afscheid daar is (het kind gaat weg van de opvang) dan wordt er een afscheidsfeestje gevierd en wordt met het kind en de andere kinderen uit de groep gesproken over de nieuwe situatie. Het kind wordt positief benaderd over de komende nieuwe situatie. Er volgt een eindgesprek met ouders naar behoefte.

4.8 Ophalen door derden

Kinderen worden nooit aan derden meegegeven tenzij ouders dit nadrukkelijk hebben aangegeven. De pedagogisch medewerkers noteren dit duidelijk en vragen daarbij om een telefoonnummer van degene die het kind komt ophalen. Als ouders niets hebben doorgegeven wordt telefonisch contact met de ouder gezocht. Bij geen gehoor wordt het kind niet meegegeven.

4.9 Afmelden van kinderen

We hanteren een vast dagritme op de groepen. Hierdoor vragen we de ouder om bij ziekte of afwezigheid het kind voor 09:15 uur af te melden. Ook vragen we de ouder(s) het te melden als een kind later dan 09:15 uur wordt gebracht.

5. Middelen

5.1 Dagindeling

07.30 – 08.30	Binnenkomst kinderen, vrij spelen met klassieke muziek
08.30 – 09.15	(thema) activiteit of vrijspelen
09.15	Grote kring
09:30	Fruit en drinken, boekje lezen, aansluitend een verschoon/wc moment
10.00 – 11.30	Vrij spelen (buiten), (thema) activiteit of uitstapje
11.30 – 12.00	Warme maaltijd en drinken
12.00 – 12.30	Verschoonen en naar bed (slapers)
12.30 – 15.00	Wakkere kinderen doen thema-activiteiten, vrij spelen of naar eigen keuze Tussendoortje en drinken
15.00	Verschoonen (of eerder als kinderen uit bed komen) en aankleden
15.30 – 16.15	Crackers/rauwkost met drinken
16.15 – 16.45	Verschoonen
16.45 – 17.30	Vrij spelen (buiten), gericht spel, voorlezen of een (rustige) activiteit
17.30 – 18.30	Vrij spel Soepstengel + water

Baby's worden zo veel mogelijk bij alle activiteiten betrokken of doen een eigen activiteit. Wij volgen het (thuis)schema van de baby's, maar hebben wel vaste tafelmomenten voor baby's die op dat moment wakker zijn. Dit zijn de volgende tijden: 09.15, 11.30 en 15.30 uur.

De allerkleinsten die een fles krijgen

Uitgangspunt = regelmaat en eenduidigheid overdag (clusteren), door middel van het volgende schema:

- Wakker worden
- De fles geven
- Verschoonen na de voedingsmomenten en voor en na het slapen
- Samenspel: inclusieve aandacht tijdens verschoonen en voeden, poosje knuffelen/contact maken op schoot
- Spel alleen: op vaste plek boven (vanaf 4-8 weken)
- Bij eerste tekenen van vermoeidheid, brengen wij baby's wakker naar bed

Wij volgen het slaapritme van thuis en van het kind zelf. Dit kan een vast ritme zijn, maar ook kindvolgend (zie ook bij opvoedingsdoelen). We proberen hierbij om, in samenspraak met ouders, het kind zelfstandig in slaap te laten vallen. Hierbij geven we ouders tips en vragen wij hoe zij dit thuis aanpakken.

Slapen

Voor kinderen tot 1,5 jaar is er een slaappleats in de slaapkamer. Voor kinderen vanaf 0-4 jaar kan er op de Schatkamer en Kasteelkamer ook buiten geslapen worden (met toestemming van ouders). Voor kinderen die nog niet kunnen draaien is er een wieg op de Schatkamer. Beneden is er voor kinderen vanaf 1,5 jaar de optie om te slapen of rusten op stretchers.

Voor meer informatie rondom slapen verwijzen wij door naar ons protocol 'veilig slapen'.

5.2 Richtlijn voeding

Er wordt bij Château Heiloo zoveel mogelijk gekozen voor biologische voeding. Wij bieden kinderen gezonde, gevarieerde en verantwoorde voeding. Daarnaast zorgen wij ervoor dat de kinderen voldoende beweging krijgen gedurende de opvangdag.

Onze adviezen met betrekking tot voeding zijn gebaseerd op de richtlijnen van het Voedingscentrum. Belangrijke punten hierbij zijn:

- Wij hanteren vaste eet- en drinkmomenten in het dagritme. Een herkenbaar ritme levert de kinderen rust op. We eten samen aan tafel in de eetkamer, nemen de tijd en zorgen voor een fijne sfeer, maar we tafelen niet te lang.
- Onze pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld aan tafel. Zij eten regelmatig samen met de kinderen en begeleiden ze bij de maaltijd. Onze pedagogisch medewerkers bepalen wanneer het kind eet, het kind bepaalt uit een gezond voedingsaanbod hoeveel (binnen de maximale aanbevolen hoeveelheden van het Voedingscentrum) het daarvan eet. Wij dringen geen eten op.
- Tijdens het eten en drinken stimuleren wij zelfstandigheid, het maken van keuzes indien mogelijk en het ontdekken van smaken en substanties. Wij dwingen kinderen nergens toe, wij dagen uit en enthousiasmeren. Een aantal voorbeelden hoe we dit tijdens eet- en drinkmomenten toepassen:
  - Het zelf vasthouden van lepel of vork (stimuleert o.a. de fijne motoriek).
  - Het drinken uit een tuitbeker en zo vroeg mogelijk uit een gewone beker (stimuleert o.a. de mondmotoriek).
  - Het zelf schenken van drinken (stimuleert o.a. de fijne motoriek), het aangeven en elkaar helpen (stimuleert o.a. de sociaal-emotionele ontwikkeling).
  - Het dekken en afruimen van de tafel ('zelf doen' geeft kinderen zelfvertrouwen).
- Wij bieden biologische melk, water en (kinder)thee aan.
- Wij bieden geen (smeer)leverworst aan. In (smeer)leverworst zit namelijk veel vitamine A. Het kan schadelijk zijn als een kind structureel te veel vitamine A binnenkrijgt. Aangezien het kind thuis al (smeer)leverworst zou kunnen krijgen,

bieden wij uit voorzorg geen (smeer)leverworst aan. Als alternatief kan vegetarische smeerworst gegeven worden.

- Wij vinden het belangrijk dat de eetbare traktaties zo gezond mogelijk zijn. We vragen ouders dan ook om traktaties zo klein mogelijk te houden en niet te calorierijk te maken. Ouders kunnen daarvoor de richtlijnen van het Voedingscentrum raadplegen. Voor traktatie-ideeën adviseren wij het boek 'Feest! 46 traktaties voor school of thuis' van het Voedingscentrum en de website www.gezondtrakteren.nl.
- Als kinderen een bepaald dieet volgen, houden wij hier uiteraard rekening mee. Als het dieet erg afwijkend is van ons voedingspatroon en het daardoor niet door ons aangeschaft kan worden, vragen wij de ouder(s)/verzorger(s) de dieetvoeding zelf mee te geven.

5.3 Materialenaanbod

Bij Château Heiloo hebben wij gekozen voor mooie, aantrekkelijke materialen die uitdagen tot (fantasie)spel. Veel materialen zijn op meerdere manieren te gebruiken waardoor het kind het naar eigen behoefte kan toepassen. Hieronder beschrijven we het materiaal dat wij aanbieden:

Babymateriaal

Voor baby's wordt veel gebruik gemaakt van zachte materialen. De zintuigen worden op verschillende manieren geprikkeld door spiegels, speelgoed met zachte, natuurlijke geluidjes, schapenvachtjes, speelgoed van verschillende structuren en van verschillende grootte. We werken ook met Piklermateriaal.

Montessori gericht –materiaal

Montessori materiaal is ontwikkelingsmateriaal dat aan specifieke en hoogwaardige eisen moet voldoen. Eén van de kenmerken van Montessori materiaal is dat het zo veel mogelijk 'controle van de fout' mogelijk maakt: het kind merkt zelf of hij/zij iets niet goed doet. Hierdoor wordt de zelfstandigheid bevordert. Daarnaast is het materiaal zo ontworpen dat steeds één eigenschap centraal staat, bijvoorbeeld: als het om sorteren gaat, vraagt het materiaal niet om het inzetten van andere vaardigheden. Ten slotte voldoet Montessori materiaal aan hoge esthetische eisen: het is zeer degelijk vervaardigd, uit natuurlijke materialen.

Ook de pedagogisch medewerkers ontwikkelen Montessori materiaal voor individuele en groepslesjes. Bijvoorbeeld een lesje schenken, wegen, vouwen of drijven en zinken. Als er veel kinderen op bed liggen, tussen 13.00 en 15.00 uur, is er ruimte om dit met de oudste peuters te doen. Na een korte introductie door de pedagogisch medewerker kan een kind hier zelfstandig mee verder gaan.

In de kasten heeft alles een vaste plek. Dit maakt de omgeving voor de kinderen overzichtelijk. Veel materiaal ligt in rieten manden met een foto met de inhoud op de voorkant. Kinderen kunnen zelf uitkiezen waar ze mee willen spelen, zij kunnen het zelf pakken en terugzetten in de kast.

(Sensomotorisch) materiaal

Voor het ontwikkelen van de fijne motoriek bieden wij verschillende activiteiten aan, bijvoorbeeld: schilderen met verf of tekenen met krijtjes, eten met bestek (peuters) of pellen van mandarijnen. Baby's bieden we verschillende (veilige) materialen aan die zij kunnen voelen en tactiel kunnen ontdekken (met hun mond). Ook zorgen wij voor wisselend aanbod van sensomotorisch materiaal. Hierbij kan gedacht worden aan een bak met pasta, kastanjes, vogelzand of een dienblad met scheerschuim. Maar ook het aanbieden van een (incidenteel aanwezige) sensomotorische muur of voelboekjes.

Vormgevende materialen

Bij vormgevende materialen ligt de nadruk op het zelf maken of bewerken van het materiaal. Het kind leert de eigenschappen van materialen kennen en komt in aanraking met verschillende technieken en gereedschappen. Het werken met vormgevende materialen kan worden verdeeld in de volgende onderdelen:

- materialen om te tekenen en te schilderen.
- werken met papier
- materialen voor knutselen en timmeren

Ongevormde materialen

Dit zijn materialen die het kind zelf kan vasthouden, maar nog geen vorm hebben. Voorbeelden zijn: water, zand en klei. Het fijne van dit materiaal is dat het kind het materiaal kapot kan maken zonder dat er consequenties zijn. Het kind maakt kennis met het materiaal en wordt uitgedaagd zelf steeds ingewikkeldere constructies te bedenken.

Constructie- en compositiematerialen

Dit zijn materialen die uit losse onderdelen bestaan en waarmee een constructie gemaakt kan worden. Kinderen hebben van nature de belangstelling om met materialen te bouwen. Met dit materiaal wordt vooral het inzicht, het vormgeven en het probleemoplossend denken gestimuleerd. Er is priegel materiaal en grof materiaal. Hierdoor ontstaat er een belangstellingsverschil.

De materialen worden opgedeeld in drie onderdelen:

- Bouwmaterialen
- Constructiematerialen
- Mozaïekmateriaal

Fantasie materiaal

Kinderen bootsen graag volwassenen na. Hier leren ze van. Vader en moedertje of doktertje spelen zijn de meeste bekende varianten. Maar ook: piraat, ridder, kappertje of schooltje spelen zijn mooie varianten. Ook is het creëren van een fantasiewereld uitdagend en doet een direct appèl op de fantasie en de creativiteit. Een kind kruipt graag in de huid van een draak, kabouter, fee of trol. Doordat we geen verkleedkleding aanbieden met een door volwassene bedacht doel, laten we het kind veel vrijer om zijn of haar eigen fantasie te ontwikkelen.

Exploratiemateriaal

Bovengenoemde materialen kunnen vaak ook buiten gebruikt worden. Daarnaast is er materiaal aanwezig die het kind ruimte biedt voor exploratie. U kunt hierbij denken aan fietsen, ballen en stoepkrijt.

Materialen m.b.t. muziek

Hiermee bedoelen wij zowel muziekinstrumenten als middelen om muziek te laten horen. Om te luisteren, ter bevordering van de sfeer, te dansen en mee te zingen. We kiezen voor een variëteit aan muzieksoorten: van klassiek tot peuterpop.

Taal materiaal

Als laatst hebben we nog materiaal specifiek gericht op de taalontwikkeling. U kunt hierbij denken aan: woordkaarten, memorie of wie ben ik. Ook beschikken wij over een boekenhoek met boeken die passen bij de leeftijds- en ontwikkelingsfase van het kinderen. Door de diversiteit kunnen deze verschillende doelen dienen: interactief voorlezen, voelen en ontdekken, naspelen, versjes en/of liedjes leren of ze vormen de basis van een gesprek.

Over het materiaal

Er is bewust gekozen om het gepresenteerde materiaal in de groepen te beperken. Dit om kinderen niet te 'overstelpen' waardoor ze het overzicht verliezen en zich angstig kunnen gaan voelen. Door een beperking van het materiaal is er meer ruimte voor focus. Daarnaast werkt een wisseling van het materiaal erg motiverend: er is met regelmaat iets nieuws te ontdekken.

Al het materiaal daagt uit tot individueel spel, maar zeker ook tot samenspel. De pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen die geneigd zijn zich af te zonderen tot samenspel en kinderen die het lastig vinden autonome beslissing te nemen tot individueel spel. Dit gebeurt aan de hand van observaties en oudergesprekken. Echter, hierin wordt niet gepusht. Een introvert kind wordt niet gedwongen extravert gedrag te vertonen en visa versa.

Naast het materiaal is ook het aanbieden daarvan belangrijk. Bij het aanbieden zal de pedagogisch medewerker zoveel mogelijk:

- Het kind zelf laten kiezen.

- Zorgen voor een veilige plek met genoeg ruimte (vaak wordt er gewerkt op een kleedje).
- Praten op rustige, warme toon.
- Zorgen voor een beperking in woorden.
- Zorgen dat de aandacht uitgaat naar het materiaal en niet naar de pedagogisch medewerker zelf.

Pedagogisch medewerkers zullen zo veel mogelijk de nadruk leggen op het proces in plaats van op het resultaat.

5.4 Observatiemethode

In de wienperiode evalueren we met de ouders de start van het kind op de groep. Daarnaast observeren wij ieder kind jaarlijks (rondom de verjaardag) door middel van het kindvolgsysteem ZiKo-Vo. Op het observatieportret beschrijven we de ontwikkeling van de kinderen (tussendoelen), wat we gaan doen en bespreken die met de ouders. Ouders kunnen aangeven of zij een gesprek met ons willen (één gesprek per jaar zou vanuit ons gewenst zijn). Na overleg en eventueel een gesprek hierover met ouders, wordt het observatieportret digitaal naar ouders gestuurd via Bitcare.

Door gebruik te maken van kindvolgsysteem ZiKo-Vo reageren de pw'ers vroegtijdig op risico's bij de ontwikkeling van het kind. Op deze manier kunnen ontwikkelingsproblemen tijdig worden gesignaleerd en aangepakt door middel van een begeleidingsplan. Dit gaat altijd in overleg en in samenwerking met de ouders van het kind.

Wanneer kinderen het kinderdagverblijf verlaten en de overgang maken naar de basisschool, gebruiken wij daarvoor een overdrachtsformulier. Hierin wordt kennis gedeeld over de ontwikkeling van het kind, maar worden ook praktische zaken beschreven als zindelijkheid en de pengreep. Het formulier wordt aan de ouders meegegeven, zodat zij deze over kunnen dragen aan de leerkracht van het kind.

6. Pedagogisch handelen

6.1 Basiscompetenties

We werken, zoals dit is vastgelegd in de Wet Kinderopvang, volgens de vier basiscompetenties van Riksen-Walraven:

- zorg dragen voor de emotionele veiligheid;
- het stimuleren van de persoonlijke competentie;
- het stimuleren van de sociale competentie;
- gelegenheid bieden om waarden, normen en cultuur van de samenleving eigen te maken.

Opvoedingsdoel 1: zorg dragen voor de emotionele veiligheid

Voor een kind is het van groot belang dat het zich emotioneel veilig voelt. Dit is een primaire voorwaarde om te kunnen groeien en ontwikkelen. Gezien dit opvoeddoel de basis vormt voor de andere drie is deze uitgebreider beschreven. Wij werken aan het scheppen van veiligheid en vertrouwen door:

Te investeren in onderlinge relaties

- Het geven van liefdevolle aandacht. Wij begroeten ieder kind dat binnenkomt, knuffelen de kinderen en laten weten dat ze welkom zijn. Hierdoor voelt het kind zich gezien.
- Ieder kind, iedere ouder en iedere collega in zijn totaliteit te accepteren en open tegemoet te treden ongeacht religie, huidskleur of cultuur.
- Gedrag af te keuren, maar de mens zelf nooit. Er wordt dus nooit gezegd: 'Wat ben je vervelend', maar wel: 'Ik vind het niet leuk dat je het speelgoed op de grond gooit'.
- Ruimte en respect te bieden voor diverse emoties, behalve als deze uitingen de omgeving (fysiek of emotioneel) onveilig maken. Pedagogisch medewerkers verwoorden wat een kind doet en leren kinderen zo emoties te kennen en herkennen.
- Het kind centraal te stellen. Dit doen we door steeds te observeren of het kind het gevoel van welbehagen heeft. Bij elke activiteit vraagt de pedagogisch medewerker zich af of het aansluit bij de behoefte, de belevingswereld, de ontwikkeling en de voorkeuren van het kind. Dit wil niet zeggen dat het kind alles bepaalt en nooit iets hoeft, maar het kind heeft vrijheid binnen kaders.
- Overleg te hebben met ouders over specifieke behoeftes van ieder kind. Om de kwaliteit na het wennen hoog te houden is regelmatige evaluatie met ouders erg belangrijk. Er is oudercontact tijdens overdrachten (aan het begin en einde van de dag), rondom de verjaardag tijdens een evaluatiegesprek (op aanvraag van ouders).

Een stimulerende omgeving

- Pedagogisch medewerkers hanteren een respectvolle, warme, rustige en beleefde attitude naar kinderen, ouders en elkaar. Hiermee bekleden zij een voorbeeldfunctie. Eenieder (kind, ouder, collega, gast) die deze attitude niet hanteert wordt hierop aangesproken.
- Een overzichtelijke en aantrekkelijke voorbereide omgeving te scheppen.
  - De omgeving is overzichtelijk, kindvriendelijk, veilig, sturend, aantrekkelijk, schoon en nodigt uit tot zelfstandigheid en spel. Enkele voorbeelden hiervan zijn:
  - De materialen zijn geordend, kwalitatief goed en op een uitnodigende manier gepresenteerd.
  - De hoeken hebben duidelijke doelen (een huishoek, bouwhoek, verteltafel, thematafel etc.).
  - Het interieur is op kindhoogte en de materialen worden op kindhoogte gepresenteerd. Hierdoor is het kind niet afhankelijk van de volwassenen in het handelen en nemen van beslissingen.

- Om de voorbereide omgeving aantrekkelijk te houden wordt aan kinderen geleerd hoe zij om dienen te gaan met het materiaal en wordt er ruim aandacht besteed aan het opruimen.

Een liefdevolle aanpak van de pedagogisch medewerkers

- Het kind te benaderen als gelijkwaardige. Het kind wordt gestimuleerd om zijn/ haar eigen mening te ontwikkelen en te volgen. Op deze manier leert het autonome beslissingen te nemen. Pedagogisch medewerkers hebben meer levenservaring en overzicht dan kinderen. Zij sturen en zijn hiermee niet gelijk aan de kinderen. Maar als mens is de pedagogisch medewerker niet 'meer' dan het kind. Een gelijkwaardige benadering komt bijvoorbeeld in uiting tot het door de knieën tot ooghoogte gaan bij een gesprek met een kind, het praten mét kinderen in plaats van tegen kinderen en het niet (ver)oordelen.
- Het kind serieus te nemen en in te gaan op wat het kind bedoeld. Pedagogisch medewerkers van 'KDV Château Heiloo' doen werkelijke moeite om te begrijpen wat het kind bedoeld. Dit kan door middel van een gesprek, maar ook door het observeren van non-verbaal gedrag, het kijken naar kindertekeningen, dans en fantasiespel. Door aandachtig naar ieder kind te kijken en te luisteren kunnen zij aansluiten op de behoefte van het kind.
- Pedagogisch medewerkers zullen hun vertrouwen in het kind uiten. Ontdekken, fouten maken, evalueren en doorzetten zijn leermomenten. Plezier, beleving en de ontdekking staat centraal, niet het eindresultaat. Pedagogisch medewerkers bieden het kind ruimte en dringen niet direct hulp op, doen iets niet vóór het kind doen maar mét het kind en spreken kinderen bemoedigend toe. Feedback is immer opbouwend en er wordt geen vergelijking met andere dan het kind zelf getrokken.
- Pedagogische medewerkers stimuleren de zelfstandigheid door kinderen aan te moedigen zelf aan- en uit te kleden, op te ruimen, te eten en drinken. Maar ook door het zelf laten oplossen van (kleine) onderlinge conflicten. Als een kind door heeft dat het zelfstandig kan handelen en in staat is om zelf keuzes te maken neemt het zelfrespect en zelfvertrouwen toe. Hierdoor zal het angsten en oordelen op een positieve manier overwinnen.
- Voorspelbaar te zijn in gedrag en dagindeling. De pedagogisch medewerkers voeren taken en handelingen zoveel mogelijk uit via vaste rituelen. Hiermee zijn ze voorspelbaar in hun gedrag. Daarbij hanteren zij regels op een consequente manier. Als er iets wijzigt legt de pedagogisch medewerkster dit uit. Er wordt gewerkt met een vaste dagindeling.

Opvoedingsdoel 2: het stimuleren van de persoonlijke competentie

Bij Château Heiloo komen wij tegemoet aan dit opvoedingsdoel door:

- Gehoor te geven aan de vraag: "Help je mij het zelf te doen?"
Een aantal praktijkvoorbeelden:

- Peuters stimuleren om zelf hun jas uit te trekken en deze aan het haakje te hangen. Natuurlijk gaat het sneller als papa of mama helpt, toch vragen wij de ouders niet te veel te helpen en de kinderen het zelf te laten doen.
  - Een kind mag zelf iets uit de kast pakken en daarmee spelen.
  - Het kind ruimt ook zelf weer op.
  - Peuters kleden zichzelf uit voor het middagdutje.
  - Peuters schenken melk in.
- Kinderen te stimuleren na te denken over wie ze zelf zijn.
Dit doen we door gerichte vragen te stellen ('Vind je dit leuk om te doen? Denk je dat je dit kan? Durf je dat?'), keuzemogelijkheden te geven ('Wil je kaas of worst? Wil je in de poppenhoek spelen of liever in de bouwhoek?'), talenten en emoties te verwoorden en te benoemen ('Ik zie dat je dit erg lekker vindt!' 'Tjeetje wat heb jij dit prachtig ingekleurd!' 'Dat kun jij goed!'), te complimenteren (met een compliment of non-verbaal gebaar) en stimuleren om trots op zichzelf te zijn ('Laat mama eens die prachtige spin zien die je hebt geknutseld!').
  - Kinderen uit te dagen door middel van (fantasie) spel, creativiteit, ontwikkelingsmaterialen en verschillende andere soorten materialen. Een passende themakeuze. De thema's worden op de vestiging aangeboden als kleine, overzichtelijke en herkenbare thema's voor de kinderen. Dus bijvoorbeeld niet het grote thema "natuur", maar wel "werken in de tuin". De thema's zijn door de opening, de aankleding van de ruimte, het verschillende aanbod van activiteiten en sluiting zo aantrekkelijk voor het kind dat het als vanzelf zin heeft om mee te doen.
  - Aan te sluiten bij de gevoelige perioden van het kind.
Het kind bevindt zich tijdens zijn groei in verschillende ontwikkelingsfasen: een zuigeling, dreumes en peuter. In deze fasen liggen verschillende accenten op motorische en cognitieve vaardigheden. Zo kan een zuigeling bezig zijn met het ontdekken van het eigen lichaam, een dreumes met de kunst van het lopen en een peuter met het maken van zinnen. Onze pedagogisch medewerkers sluiten op de ontwikkeling en behoefte. Door middel van observatie kan een pedagogisch medewerker besluiten om meer aandacht te schenken aan een specifiek kennisgebied (bijvoorbeeld taal of mathematica) of aan het verbeteren van een specifieke vaardigheid (bijvoorbeeld knippen, vangen). Hierbij worden de voorkeuren en eigenheden van het kind meegenomen. Als een kind bijvoorbeeld graag met duplo speelt zal het, wanneer het groter wordt, op een rustig moment lego aangeboden krijgen.
De pedagogisch medewerker biedt hierbij een activiteit aan die net een stapje lastiger is dan het kind beheerst: de zone van de naaste ontwikkeling. Hierdoor wordt het kind uitgedaagd maar niet gefrustreerd.
  - Spelactiviteiten als basis.
Niet de dagstructuur en de zorgmomenten zijn de basis voor de dag, maar de vele spelmomenten op de dag. De pedagogisch medewerker creëert spelmogelijkheden

en ondersteunt waar nodig. Praktische overgangsmomenten kunnen ook worden omgebouwd tot spelmoment. Dit is afhankelijk van de behoefte van de aanwezige kinderen.

- Stil te staan bij het feit dat kinderen ook veel van elkaar kunnen leren. Dit op het gebied van spelervaringen, maar ook van emoties. Zo leggen we bijvoorbeeld aan de groep uit waarom een kind verdriet heeft.

Hieronder een aantal voorbeelden. Het gaat om een selectie.

Baby's motoriek

Veel laten oefenen met omrollen, kruipen, lopen, klimmen, enz.

Oog - hand/oog--voetcoördinatie bij baby's oefenen: trappelen, grijpen, ballen rollen.

Oudere baby's: krassen (met een potlood), vormen, zelf leren eten en zelf leren drinken.

Kinderen de mogelijkheid bieden om te leren rollen en vrij door de groep te bewegen.

Piklermaterialen bijv. klimmaterialen. Handje helpen bij het leren lopen. Zintuigen

stimuleren zoals vormen, geuren, enz.

Baby's cognitie

Baby's hypothesen laten bevestigen: herhaling van iets laten vallen of kiekeboe, bevestigt oorzaak – gevolg (dat materialen blijven bestaan ook al zijn ze tijdelijk weg). Verhalen vertellen aan kinderen. Praten tijdens verschoon- of eetmomenten. Herhaling van woorden, baby's bootsen klanken na.

Reageren op brabbelgeluidjes/klanken. Pedagogisch medewerker volgt of doet voor Spiegel op de groep: nog geen zelfherkenning, wel bewegingen die ze zelf o.a. maken, zien.

Van materialen het geluid laten horen of kinderen iets laten voelen.

Baby's creativiteit

Kleine 1-op-1 activiteiten met de baby's. Zoals een doos of papiersnippers aan de kinderen geven en zien wat ze ermee doen.

Dreumesen motoriek

Tekenen (fijne motoriek of bladzijde om laten slaan).

Zindelijkheid stimuleren. Bewegingsspelletjes zoals dansen op de groep (grote motoriek), kinderen bewegingen na laten doen. Bouwen met grote blokken.

Kinderen mee laten helpen (schoonmaken). Zintuigen: proeven, geuren bv. Eigen jas/schoenen leren aandoen.

Dreumesen cognitie

Verhalen vertellen en met kinderen de plaatjes bespreken (en verhaal eventueel uitbreiden). Variatie in materialengebruik (zand, klei, verf, bubbeltjesplastic).

Kennismaken met verschillende muziekinstrumenten.

Sequenties (1-2-3, vormen van klein naar groot), puzzels. De pedagogisch medewerker stelt vragen: 'Waar is de ...?' Troosten, lachen, knuffelen (zintuigen ontwikkelen). De pedagogisch medewerker legt uit wat ze doet en waarom ze het zo doet en wat het kind doet. 'Ik maak dit even schoon, want dan hebben we ruimte om te knutselen'.

Themagericht werken.

<p>Dreumesen creativiteit   Kinderen kunnen zich verkleeden, uiting op papier, verschillende materialen, dans, muziek, yoga bv.</p>
<p>Peuters motoriek   Zelf hun boterham laten smeren, uitkleden (fijne motoriek). Pedagogisch medewerker doet beweging en laat kind het nadoen. Of kind start, pw'er volgt. Peuter zelf leren hun jas/schoenen aan te doen. Klimmen, fietsen, balans, meer uitdaging voor grove motoriek.</p>
<p>Peuters cognitie   Praten over bv. de zee: hoe voelt de zee, welke kleur, wat zit er in de zee en wat zijn golven? Peuters kunnen hier al hele mooie verhalen over vertellen! Themagericht werken zoals verschillende soorten materialen bijv. mos, gras, eikels, kastanjes, stenen. Kinderen ruiken eraan, houden het vast en praten erover. Begrippen leren als onder, naast, voor. 'Jij zit naast....'.   Kennis maken met verschillende muziekinstrumenten. Puzzels (wijzen op kleur, vorm, volgorde), kleuren, vormen (speel-leervorm).</p>
<p>Peuters creativiteit   Aandacht voor rollenspelen (kinderen spelen vaak gebeurtenissen na). Kleien, tekenen. Werken met afval/natuurlijke materialen zoals toilettrollen.</p>

Opvoedingsdoel 3: het stimuleren van de sociale competentie

Wij zijn ons ervan bewust dat de interactie met leeftijdgenoten, het deel uitmaken van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen, kinderen een leeromgeving biedt voor het opdoen van sociale vaardigheden. Wij proberen dit zo goed mogelijk te begeleiden. Bij Château Heiloo spelen we in op dit opvoedingsdoel door:

- Het stimuleren van interactie tussen de kinderen.
 Kinderen oefenen in sociaal gedrag door samenspel. Hierdoor kunnen de kinderen elkaar nieuwe vaardigheden leren. Kinderen inspireren elkaar vaak. Plotseling komen ze met creatieve ideeën, een spontane oplossing voor een uitdaging of nemen elkaars woordenschat over. De pedagogisch medewerkers bevorderen de communicatie tussen de kinderen door een gesprek met ze te voeren of ze zelf te laten vertellen over wat ze gedaan hebben.
- Het stimuleren van interactie tussen kind en volwassenen.
 Pedagogisch medewerkers stimuleren de interactie tussen het kind en zichzelf door gerichte vragen te stellen welke passen bij de ontwikkelingsfase. Hierbij maakt de pedagogisch medewerker gebruik van verschillende vaardigheden om de communicatie verder te ontwikkelen. Denk hierbij aan de vaardigheden: initiatief simuleren, taalaanbod geven in de zone van de naaste ontwikkeling, samenvatten, herhalen, parafraseren (in eigen woorden weergeven), ruimte bieden qua tempo, ruime bieden door rust te creëren, helpen het kind tussenstapjes te nemen (scaffolding), natuurlijke feedback.

- Vriendschappen tussen kinderen respecteren en waarderen.
Pedagogisch medewerkers hebben een voorbeeldfunctie. Zij laten zien hoe je met elkaar hoort om te gaan. Door dagelijks met de kinderen in de groep om te gaan, hebben de pedagogisch medewerkers zicht op de onderlinge verhoudingen van de kinderen: kinderen die naar elkaar toetrekken, minder goed met elkaar omgaan of kinderen die van nature wat minder op andere kinderen zijn gericht. Vriendschappen worden gerespecteerd. Vriendjes mogen samen spelen of naast elkaar aan tafel zitten.
- Met elkaar een gemeenschap zijn, gebruik maken van het kindercentrum als geheel.
Op een kinderdagverblijf leven kinderen in een groep. Het groepsgevoel wordt versterkt tijdens het gezamenlijk eten, activiteiten en het doen van spelletjes. Kinderen leren op elkaar te wachten, naar elkaar te luisteren, houden rekening met elkaar, helpen elkaar en hebben respect voor elkaar.
- Ruzie en conflicten oplossen.
Soms eindigt een samenspel in een conflict. We zullen dan eerst kijken of kinderen er zelf uit komen. Als dit niet lukt, dan bemiddelt de pedagogisch medewerker in het conflict.
- Het creëren van subgroepen.
We maken vaak subgroepen door bijvoorbeeld een aantal peuters een gezamenlijke activiteit aan te bieden: een Montessori spel, een buitenactiviteit of een fantasie-avontuur. Dit wordt begeleid door een pedagogisch medewerker. De baby's blijven dan met de andere pedagogisch medewerker in de groepsruimte. Door de verschillende leeftijden in de groep leren de kinderen van en met elkaar. Zo laten we soms de grote kinderen helpen bij het uitkleden of we laten ze een doekje halen wanneer een beker is omgegooid. Voor de grotere kinderen is dit goed voor het zelfvertrouwen en de kleinere leren hierdoor op een ander te kunnen terugvallen.

Baby's sociaal

Opvolgen van interactie: bijv. een bal aan het kind geven en zien of het kind het terugspeelt. Vervolgens de interactie stimuleren tussen 2 baby's door instructie. 'Geef die bal maar aan de volgende'. Vervolgens geeft de pedagogisch medewerker het voorbeeld door de bal aan de volgende te geven (begeleiden van spel met taal). Contact leggen: kinderen voorzichtig aan elkaar laten voelen.

Dreumesen sociaal

Zingen voor het eten met bijv. welkomstlied en wachten op elkaar. 'De bal is voor...'. Andere kinderen leren op hun beurt wachten, beurt nemen/geven. Kringspelen/dansen. Kortlopend samenspel met voorwerpen.

Luisteren naar elkaar. Gevoel van erbij horen.

Peuters sociaal

Pedagogisch medewerker moedigt aan, beloont, toont begrip, begeleidt het kind in omgang met andere kinderen. Hulp vragen en ontvangen: aan- en uitkleden. Anderen aanvoelen bijv. troosten. Pedagogisch medewerker geeft aanwijzingen. Samen spelen (om de beurt, uitgebreid rollenspel: onderling afspraken maken). Gevoel van erbij horen.

Opvoedingsdoel 4: kinderen gelegenheid bieden om zich waarden, normen en cultuur van de samenleving eigen te maken.

Onder waarden en normen verstaan wij: respect, aandacht en liefde hebben voor elkaar (kinderen, ouders en medewerkers). Eenieder draagt bij aan veiligheid en geborgenheid. Hieronder staat beschreven hoe wij hieraan werken:

- Het scheppen van een fijne sfeer.
Pedagogisch medewerkers nemen bewust een voorbeeldfunctie in en zijn beschikbaar voor de kinderen. Ze zijn geïnteresseerd, liefdevol, warm, rustig en respectvol. Deze houding wordt ook van de ouders en kinderen verwacht. Er wordt niet geschreeuwd.
- Positief met elkaar omgaan en rekening houden met elkaar.
We willen dat Château Heiloo een plek is waar ieder kind zich welkom voelt. Met de oudere peuters wordt hierover gepraat, bij de kleinere kinderen zullen we zodra er sprake is van bewust gedrag door voorbeeldgedrag en uitleg de kinderen hier bewust van maken.
- Zorg en aandacht voor de omgeving en de natuur.
Pedagogisch medewerkers leren kinderen respect te hebben voor de omgeving. Daarbij hoort het interieur, de speel- en gebruiksmaterialen en de natuur om ons heen. Dit door uitleg te geven en voorbeelden te laten zien hoe je zorg kunt dragen voor de omgeving. Ook wordt er binnen de thema's ruim aandacht besteed aan de seizoenen en natuur. Hierdoor ontstaat waardering en wordt een appél gedaan op het verantwoordelijkheidsgevoel van het kind.
- Acceptatie van mensen met andere culturen, meningen en gewoonten.
Ieder kind mag er zijn. Wij staan open voor verschillende culturen en de waarden en normen van de verschillende ouders. Elk kind krijgt ongeacht huidskleur, religie of achtergrond onze liefde en aandacht. Dit leren wij de kinderen ook.
- Maaltijdbeleving.
Pedagogisch medewerkers leren kinderen bewust tafelmanieren aan: handen wassen, het gebruik van een bestek, wachten op elkaar, samen delen.

- Het hanteren van een duidelijk visie op straffen en belonen. Het accent ligt bij ons op belonen en niet op straffen. We straffen pas als het kind al meerdere malen is aangezegd. Bij straffen keuren wij het gedrag van het kind af en niet het kind zelf. Wij leggen uit waarom wij het gedrag afkeuren en wat voor effect zijn/haar gedrag op de anderen kan hebben. Het kind wordt bijvoorbeeld even uit de situatie gehaald en er wordt met hem gesproken. Wij houden er rekening mee dat het kind zich altijd veilig moet voelen bij ons. Wij maken veel lichamelijk contact zodat het kind zich geliefd en begrepen voelt. Wij geven vaak complimentjes aan de kinderen waardoor het kind zich prettig voelt en het minder vaak negatief gedrag zal laten zien.

<p>Baby's waarden en normen</p> <p>Verwoord het gedrag van het kind en wat je zelf doet. Geef zelf het goede voorbeeld.</p>
<p>Dreumesen waarden en normen</p> <p>Verwoord het gedrag van het kind. Geef duidelijk aan wat de regels zijn. Geef zelf het goede voorbeeld. Opruimliedje zingen. Stimuleren om mee te helpen. En concrete opdrachten: 'Zet jij dit in de kast'.</p> <p>Benoem het gewenste gedrag op een positieve manier. 3 O's bij conflicten (Wat is er gebeurd –oog voor alle betrokken kinderen bij de ontstane situatie-, hoe gaan we het oplossen, gaan jullie weer opnieuw spelen). Omgaan met dieren (respect voor de natuur, zorg). We leren kinderen als ze iets niet willen, dat ze dit zeggen (grensoverschrijdend gedrag).</p>
<p>Peuters waarden en normen</p> <p>Fouten maken mag, daar leren ze van en komen ze tot eigen waarde oordeel. Kinderen leren respect voor de natuur: omgaan met dieren en de zorg ervoor. Kinderen helpen mee op de groep of helpen van kinderen. 3 O's bij conflicten (vragen stellen). We leren kinderen als ze iets niet willen, dat ze dit zeggen (grensoverschrijdend gedrag).</p>

Vieringen

Binnen 'KDV Château Heiloo' wordt veel gevierd.

- We vieren algemene feestdagen zoals Sinterklaas, Kerst, Sint-Maarten en Pasen. De ruimte wordt feestelijk aangekleed met materialen rondom het thema. Activiteiten worden afgestemd op de groep kinderen. Tijdens de vieringen is emotionele veiligheid het uitgangspunt. Wij kiezen hierdoor bewust voor een inperking van de kwantiteit van activiteiten en versieringen. Het gaat tenslotte om de kwaliteit: het plezier en een positieve, warme ervaring.
- Binnen het programma van Château Heiloo wordt er ruimte gemaakt voor de verjaardag van ieder kind. Het is het moment dat een kind echt in het zonnetje wordt gezet. Iedere groep heeft zijn eigen verjaardagsritueel. Een kind mag een gezonde traktatie meenemen, dit is geen verplichting.
- Er wordt een afscheid gevierd wanneer een kind de groep verlaat.
- Geboortes en ander lief en leed binnen de situatie van het kind krijgen aandacht.

6.2 De interactievaardigheden

Onze pedagogisch medewerkers zijn voor de kinderen het steunpunt, het houvast, de richting geveer, de trooster en de pleziermaker. Door de manier waarop zij met kinderen omgaan, zorgen zij ervoor dat kinderen zoveel mogelijk uit hun omgeving kunnen benutten om zich te ontwikkelen. Door gebruik te maken van interactievaardigheden kunnen zij kinderen volgen en aansluiten op diens leeftijd- en ontwikkelingsfase. Hieronder lichten wij de zes interactievaardigheden toe, onderverdeeld in twee soorten: basale en educatieve.

Basale interactievaardigheden

1. Sensitieve responsiviteit of emotionele ondersteuning

- Wij reageren op een huilende baby door bijvoorbeeld te zeggen: "Ik hoor je, ik kom er zo aan". Op deze manier hoort de baby het bekende geruststellende geluid van de medewerker en de andere kinderen merken dat de medewerker de huilende baby serieus neemt, wat hen een gevoel van veiligheid geeft.
- Wij hebben zo vaak als mogelijk oogcontact met de baby en laten het gezichtje 'openbreken'. De baby merkt dat zij/hij gezien wordt en maakt een begin met het ontwikkelen van een positief zelfbeeld.
- Tijdens het verschonen en fles geven, nemen wij de tijd om echt contact te maken met de baby.
- Wij benutten en creëren kansen voor oogcontact en aandacht. Baby's worden in een stoeltje of op schoot bij de tafelmomenten betrokken.
- Kinderen worden begroet bij binnenkomst, hun naam wordt daarbij genoemd.
- Tijdens het wennen besteden wij extra aandacht aan het nieuwe kind.
- We zetten kinderen aan tot ontwikkeling door vragen te stellen ("Is je tekening klaar?"). Wij geven gepast complimenten en aanmoedigingen: "Goed zo, ga zo door".
- Wij benoemen zoveel mogelijk van wat we zien. Zowel gedrag als emotie.
- Wij luisteren actief naar de kinderen en doen écht ons best om te snappen wat zij bedoelen.

2. Respect voor de autonomie van het kind

- Wij vermijden zoveel mogelijk 'nee' en richten ons op waar iets soortgelijks wel kan. "Kom, hier kun je klimmen" of "Doe het zand hier maar in".
- Wij vragen op een respectvolle wijze de medewerking van kinderen (wij commanderen niet).
- Wij geven de kinderen een (beperkte) keuzemogelijkheid: "Wil je kaas of worst?", "Wil je met de auto's of in de huishoek?". Kinderen kunnen zelf kiezen en plannen maken.

- Wij observeren en wachten af hoe kinderen zelf problemen oplossen in plaats van direct in te grijpen. We werken met de 3 O's (oog, oplossing, opnieuw): Wat is er gebeurd, hoe gaan we het oplossen, opnieuw proberen.
- Wij komen zo veel mogelijk te gemoed aan de vraag 'help mij het zelf te doen'.

3. Structureren en grenzen stellen

- We vertonen zo veel mogelijk voorbeeldgedrag.
- We volgen een duidelijke dagindeling die past bij het ritme van het kind.
- Wij bereiden kinderen voor op wat er gaat komen.
- We stellen heldere en positieve manier grenzen die simpel en concreet zijn.
- We vertellen vooral wat wél mag en wat wél van de kinderen wordt verwacht.

Educatieve interactievaardigheden

4. Praten en uitleggen

- Wij lezen en vertellen verhalen om samen te praten over belangrijke ervaringen. Over vriendjes, dieren, dokter, ziek zijn enz.
- Wij verwoorden wat er feitelijk gebeurt: "Kijk, mama gaat weg, zij gaat naar haar werk".
- Wij verwoorden eerst wat wij gaan doen, kijken naar de reactie van het kind en handelen dan pas. "Ik ga je neus even schoonmaken, ik zie een beetje snot". Afhankelijk van de reactie van het kind, kunnen wij meteen aan de slag of zullen wij het kind eerst op zijn/haar gemak stellen voordat de neus wordt schoongemaakt. "Ik doe het heel voorzichtig, wil je het eerst zelf proberen?".
- Wij geven kinderen veel gelegenheid om te praten door het geven van ruime spreekruimte en spreektijd.
- Wij gebruiken technieken om het communiceren te verbeteren: parafraseren, samenvatten, herhalen, oogcontact, non-verbale ondersteuning, gebaren ondersteuning.

5. Ontwikkeling stimuleren

- Wij geven kinderen ruimte om zelf te spelen en zelf het spel te bepalen.
- Wij stemmen de manier van uitleggen af op de aandacht, de stemming en het begripsniveau van het kind (wij werken kindvolgend, niet groeps- of volwassenvolgend).
- Wij bieden verschillende materiaal aan waarvan ze aansluiten op de ontwikkelingsbehoefte en de voorkeuren van het kind. Wij dringen geen materialen aan het kind op.
- Wij verrijken het spel door andere mogelijkheden aan te geven, iets samen te voegen of materialen te combineren.
- Wij prikkelen kinderen zodat ze nieuwsgierig worden (bijvoorbeeld: materiaal onder een kleedje leggen en vragen wat er toch onder zou liggen).

6. Begeleiden van onderlinge interacties

- Wij stimuleren het samenwerken en vriendschappen.
- Wij bevorderen actief positieve interacties tussen kinderen door situaties te creëren die gedrag uitlokken.
- Wij waarderen verschillen van kinderen onderling zichtbaar.
- Wij verdelen de aandacht over de kinderen op een eerlijke manier.
- Wij observeren samenspel en geven ondersteuning daar waar nodig is op een positieve, opbouwende manier.

6.3 Rituelen en pedagogisch handelen bij brengen en halen

Rituelen bij brengen (dagelijkse afscheid)

Er is aandacht voor ieder kind dat binnenkomt. Er is tijd voor een overdracht waarbij het kind centraal staat. Bijzonderheden worden direct opgeschreven zodat de pedagogisch medewerkers die later binnenkomen ook geïnformeerd zijn. Bij alle groepen wordt gebruik gemaakt van een overdrachtsschriftje. Ieder kind krijgt ruim de tijd om zijn/haar ouders – al dan niet onder begeleiding van de pedagogisch medewerker- uit te zwaaien.

Rituelen bij halen

De kinderen worden vanaf vier uur opgehaald. De pedagogisch medewerkers nemen de tijd voor een overdracht met de ouders waarbij verteld wordt over de gebeurtenissen van de dag. Bij peuters worden de kinderen zelf gestimuleerd om deel te nemen in de overdracht. Als kinderen opgehaald worden zeggen we de kinderen gedag, vertellen we wanneer we ze weer zien en wensen hun een fijne avond.

6.4 Maaltijdbeleving

In de ochtend eten we fruit, tussen de middag een warme maaltijd, halverwege de middag een cracker, rauwkost en aan het einde van de middag een soepstengel. Baby's eten volgens hun eigen schema. Voor baby's die eraan toe zijn maken wij verse fruithapjes. De maaltijd voor de grotere kinderen (vanaf 8-10 maanden) verloopt in principe via een vaste structuur:

- Handen wassen;
- Vast ritueel afhankelijk van de groep (liedje zingen);
- Ieder kind krijgt eten/drinken;
- 'Smakelijk eten' zeggen;
- Eten (waarbij vaardigheden en proeven gestimuleerd wordt);
- Afsluiteritueel;
- Opruimen (kinderen worden gestimuleerd hier actief aan deel te nemen).

De nadruk ligt op een gezellig, sociaal moment samen:

- De tafel is zo gedekt dat alle kinderen elkaar kunnen zien.
- Pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen zelfstandig hun maaltijd te nuttigen. De kinderen worden gestimuleerd om hun bordje leeg te eten, maar niet gedwongen.
- Uiteraard wordt er rekening gehouden met diëten, religie of voedingswensen van de ouders.
- Baby's worden zoveel mogelijk actief bij de maaltijdbeleving betrokken.
- Tijdens het fruitmoment krijgen de grotere baby's en dreumesen het fruit in stukjes (zij mogen zelf uitkiezen wat voor soort fruit zij willen eten) en de kleinere baby's krijgen gepureerd fruit.
- Wie het nodig heeft drinkt uit een fles of tuitbeker maar de grotere baby's stimuleren we het drinken uit een gewone beker door middel van een 360 graden beker.

6.5 Pedagogisch handelen bij het slaapritueel

Na het eten gaan (gedeelte van) de kinderen slapen. De kinderen worden gestimuleerd om zichzelf uit te kleden. Uiteraard wordt hier aangesloten bij de ontwikkeling van de motoriek van ieder kind afzonderlijk. Met de kinderen die niet meer slapen worden ontwikkelingsactiviteiten gedaan. Dit kan onder andere het aanbieden van (door de pedagogisch medewerkers zelf vervaardigde) ontwikkelingsmaterialen, een puzzel, miniloco of Montessori-materiaal zijn. Maar er kan ook gekozen worden voor een groepsspel of een boekje. Kinderen worden pas uit bed gehaald als ze zelf wakker worden, behalve als we met de ouders een andere afspraak hebben. Doordat de kinderen één voor één uit bed komen is er ruime tijd voor individuele aandacht.

6.6 Afspraken, rituelen en pedagogisch handelen bij spelen

Vrij spel

Tijdens diverse momenten van de dag mogen de kinderen vrij spelen in een van de speelplekjes. Elke plekje heeft een duidelijke functie: een keukentje, een exploratieplek, een boekenhoek etc. De speelplekken worden soms veranderd naar gelang de behoefte en thema. Hierdoor valt er vaak iets nieuws te beleven en blijft het spelen bij Château Heiloo uitdagend voor ieder kind.

Naast speel- en ontwikkelplezier wordt er ook aandacht besteed aan het opruimen van de materialen. De pedagogisch medewerkers:

- Creëren de zone van de naaste ontwikkeling (bijv. voor baby's de knuffel net iets verder neerleggen, kiekeboe spelletjes die steeds complexer worden. Voor

peuters een iets moeilijkere puzzel dan dat het kind beheerst aan te bieden (maar niet een die zo moeilijk is dat het frustreert).

- Stimuleren de taalontwikkeling door tegen de kinderen praten (uitleggen wat er te zien is en verhaaltjes vertellen en voorlezen).
- Geven de kinderen een diversiteit aan muziekbeleving mee.
- Creëren een dusdanige omgeving dat het kind in aanraking komt met verschillende structuren (bijvoorbeeld middels sensomotorische activiteiten of het omgaan met verf, zand, klei en water).

Tijdens alle activiteiten zorgt de pedagogisch medewerker voor een veilige sfeer en ruimte om te experimenteren (en dus ook fouten mogen maken). De pedagogisch medewerker zorgt er via observatie voor dat het frustratiemoment niet bereikt wordt door tijdig hulp aan te bieden. Door de uitgestelde hulp wordt het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid gestimuleerd.

Geleid spel

Bij geleid spel kunt u denken aan activiteiten als voorlezen, kringspelletjes, bewegingsspelletjes, knutselactiviteiten, poppenkast, zingen, dansen, een speurtocht of een geleid fantasiespel. Tijdens geleid spel hebben we zoveel mogelijk aandacht voor: oriënteren, structureren en verdiepen, verbreden, toevoegen en reflecteren. Door ruimte te geven, zelf een voorbeeldfunctie te bekleden, een positieve houding en hulp te bieden daar waar nodig, ontdekken en verwonderen de kinderen zich over de wereld die zij weer een stukje verder hebben ontdekt.

Expressie spel

Tijdens het expressie spel is er ruimte voor eigen fantasie en het oefenen en uitproberen van vaardigheden en technieken. Soms is er een voorbeeld om de kinderen op weg te helpen, soms wordt het voorbeeld achterwege gelaten. De nadruk ligt op de weg naar het product toe. Oudere peuters en kleuters worden bewust vaardigheden aangeleerd (bijvoorbeeld een knoop maken) die hen helpen om later complexere technieken te leren (bijvoorbeeld veters strikken).

Begeleid spel

We sluiten aan bij het spel van het kind. We reiken gepast woorden aan of bieden alternatieven om verder te spelen en sluiten aan bij de zone van de naaste ontwikkeling.

Buitenspelen

We streven ernaar om alle kinderen zoveel mogelijk ruimte te geven om naar buiten te gaan. Ze spelen met name aangrenzend aan hun eigen groep, behalve kinderen van 1 jaar en ouder van de Schatkamer. Zij kunnen incidenteel in de tuin spelen. We spelen in ieder geval dagelijks met de kinderen buiten, ook bij minder mooi weer, kou of met regen. Tenzij dit niet verantwoord is. De pedagogisch medewerkers observeren of spelen actief mee. Dit kan met een groepsactiviteit of juist met een klein groepje. Aan

de hand van de behoefte leidt de pedagogisch medewerker de activiteit of stelt zich juist terughoudend op. De materialen en activiteiten wisselen zodat ze spannend en uitdagend blijven.

6.7 Mediagebruik

Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van muziek. Om op te dansen, mee te zingen, een spel te spelen of gewoon te luisteren. Ook is er de mogelijkheid om een luisterboek te horen. We maken geen gebruik van iPads en/of computers voor de kinderen.

6.8 Waarden en normen m.b.t. taalgebruik

- De voertaal binnen 'KDV Château Heiloo' is Nederlands. De pedagogisch medewerkers hebben een voorbeeldfunctie in het correct spreken van deze taal.
- De pedagogische medewerkers praten op een rustige, warme, respectvolle en beleefde toon. Deze houding wordt bij de kinderen ook gestimuleerd. Tijdens diverse activiteiten wordt er specifiek aandacht gegeven aan de taalontwikkeling.
- De pedagogisch medewerkers praten vooral mét in plaats van tegen de kinderen. Hierdoor ontstaat interactie. Enkele voorbeelden hiervan zijn: interactief voorlezen, zingen, gesprekjes, hoorspelen, opdrachten, spelletjes, poppenkast, woordkaartjes, quizen, ontwikkelingsmateriaal gericht op taal.

Om de taalontwikkeling te stimuleren zorgen wij voor voldoende taalaanbod net boven het niveau van het kind. Daarnaast is er voldoende productiegelegenheid. Dit wil zeggen dat de pedagogisch medewerkers de initiatieven van de kinderen stimuleren en hen voldoende gelegenheid bieden om te reageren. Tijdens de feedback laat de pedagogisch medewerker duidelijk weten dat de boodschap is overgekomen, helpt het kind met tussenstapjes steeds verder te komen (scaffolding) en verbetert taalconstructies, woordvorm en woordkeus op een natuurlijke wijze. Een voorbeeld: wanneer een kind zegt; "Ik ben gesteeekt door een weps" zal de pedagogisch medewerker reageren met: "Oh, ben jij gestoken door een wesp? Waar precies?". De pedagogisch medewerkers gaan niet mee in dezelfde kinderlijke woorden ("Oh, waar heb je au?"). Als een kind dit niet begrijpt, herhalen zij het kinderlijke woord, maar voegen direct het goede woord eraan toe. ("Waar heb je au? Daar? Heb je daar pijn?").

6.9 Seksualiteit en intimiteit

Op het kinderdagverblijf wordt er veel geknuffeld met de kinderen. Kinderen zitten op schoot, worden gedragen en verschoond.

- Binnen Château Heiloo wordt er een open, natuurlijke wijze van communicatie gehanteerd omtrent lichaamsdelen. Wanneer kinderen verschillen opmerken (bijvoorbeeld tijdens een toiletbezoek) wordt dit zonder (ver)oordeling benoemd.
- De kinderen worden gestimuleerd grenzen aan te geven. De pedagogisch medewerkers zullen hierin een voorbeeldfunctie bekleden. Wanneer een kind de pedagogisch medewerker bijvoorbeeld op een intieme plek aanraakt, benoemt zij dat ze dat niet prettig vindt.
- Kinderen mogen 'doktertje' spelen, maar de kleren blijven aan.
- Kinderen worden enkel gekust op de wang en alleen als het initiatief vanuit het kind komt.

Wanneer een kind nieuwsgierig wordt naar zijn/haar eigen lichaam zullen wij hier zo weinig mogelijk aandacht op vestigen. Dit tenzij het grensoverschrijdend gedrag betreft of de pedagogisch medewerker twijfels heeft. In dat geval is het protocol 'grensoverschrijdend gedrag' van de meldcode met afwegingskader van toepassing en zal er diens overeenkomstig gehandeld worden.

6.10 Zorgkinderen

Sommige kinderen hebben extra zorg nodig. Als dit naar voren komt tijdens de aanmelding of bij het intakegesprek met ouders wordt voor de plaatsing zorgvuldig gekeken naar de mogelijkheden op de locatie. Dit gaat in overleg met de pedagogisch beleidsmedewerker/coach. Eventueel wordt hierbij de expertise van een (externe) betrokkene geraadpleegd. Het team van Château Heiloo zal met een plan van aanpak haar uiterste best doen om de omgeving en het opvoedklimaat zo in te richten dat het te gemoed komt aan de behoefte van het kind. Het is van groot belang om de zorg van de ouders en de opvang met elkaar af te (blijven) stemmen. Zo ontstaat voor het kind de juiste balans en kan hij gebruik (blijven) maken van de reguliere opvang. Echter, als dit niet haalbaar is zal zij hier helder en duidelijk in zijn.

Voor kinderen die extra zorg nodig hebben, hebben wij het protocol 'Zorgkind en Meldcode' opgesteld. Dit protocol helpt de pedagogisch medewerker bij het vormgeven van de zorg rondom een kind.

Het gebruik van de meldcode met afwegingskader

Binnen Château Heiloo werken wij met de 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'. Elke pedagogisch medewerker handelt volgens deze meldcode. De pedagogisch medewerkers zijn getraind om te werken met dit protocol. Tijdens vergaderingen wordt er aandacht besteed aan de borging van dit protocol. Pedagogisch medewerkers kunnen de meldcode en de sociale kaart vinden in de mappen wet- en regelgeving op de locatie via het protocol 'Zorgkind en Meldcode'.

7. Samenwerking met ouders

7.1 Oudercontacten

Aan het begin en het einde van de dag is het belangrijk dat er een goede overdracht plaats vindt tussen ouders en pedagogisch medewerkers. In de ochtend horen de pedagogisch medewerkers graag of er bijzonderheden zijn met betrekking tot het kind. Aan het einde van de dag vertellen de pedagogisch medewerkers hoe de dag met het kind is verlopen en de eventuele bijzonderheden. Pedagogisch medewerkers doen hun best om zoveel mogelijk informatie te geven en staan open voor vragen van ouders. Als een ouder meer tijd nodig heeft of het onderwerp vertrouwelijk, is het mogelijk om een persoonlijk gesprek in te plannen.

Voor baby's worden de gegevens gedurende de dag door de medewerkers genoteerd (verschonen, eten, slapen o.a.). Naast de dagelijkse overdracht vinden er ook oudergesprekken plaats, deze worden voorbereid en gevoerd door de mentor van het kind. In dit gesprek wordt het welbevinden van het kind besproken op basis van voorafgaande observaties. Op deze manier is de samenwerking tussen ouders en pedagogisch medewerkers zo optimaal mogelijk, wat het welbevinden van het kind ten goede komt.

Oudercontacten vinden op de volgende momenten plaats:

- Intakegesprek
- Overdrachtsgesprek aan het begin en einde van de opvangdag.
- Een gesprek aan de hand van een ZiKo-Vo observatieportret (op aanvraag van ouders), rondom de verjaardag van een kind.
- Ouderavond - één keer per jaar nodigen we ouders uit voor een ouderavond. Hierin kan een thema besproken worden of er wordt iemand uitgenodigd die dit kan doen.

7.2 Oudercommissie

Château Heiloo beschikt over een oudercommissie van ten minste 3 ouders. De oudercommissie stelt zich het volgende ten doel:

- De belangen van de kinderen en de ouders zo goed mogelijk te behartigen bij de directie.
- Te adviseren ten aanzien van kwaliteit.

Elke ouder kan direct contact met hen opnemen in geval van problemen, punten van aandacht of voorstellen naar aanleiding van de opvang. De oudercommissie bepaalt zelf haar werkwijze en bepaalt zelf welke punten volgens hen aandacht verdienen. De oudercommissie heeft adviesrecht.

De oudercommissie wordt jaarlijks bij zaken als verandering van het pedagogisch beleid, wenbeleid, veiligheid- en gezondheidsbeleid e.d. Er is een contact tussen de directie en de voorzitter van de oudercommissie. Daarnaast heeft de organisatie een vertrouwenspersoon voor ouders. Voor meer informatie verwijzen wij graag naar onze website.

7.3 Een verwijzing naar de protocollen die gebruikt worden

Door te werken met protocollen, afspraken en werkinstructies, werken wij eenduidig en bieden een zo'n veilig mogelijke opvang. Daarbij registreren wij de 'ongevallen', ook de kleine en zorgen ervoor dat er nieuwe afspraken gemaakt worden of oude aangescherpt om het betreffende ongeval te voorkomen.

Overige protocollen en afspraken zijn na te vragen bij de manager.

MONTESSORI

01

Help mij het zelf te doen

In elk kind schuilt de drang tot leren. Zelf doen maakt ervaren, ervaring maakt dat je leert en dat het lukt. En als je het echt zelf kunt dan groeit je zelfvertrouwen. Je hebt geen ander nodig, je bent zelfstandig en onafhankelijk!

02

Aantrekkelijke voorbereidende omgeving

De ruimte is klaar en opgeruimd. Klaar voor een nieuwe dag, klaar voor de komst van de kinderen. Alles overzichtelijk, compleet en op niveau. Al het materiaal nodigt uit tot pakken en leren. Prikkelend en daagt uit. Een kind willen stimuleren kan alleen in de juiste omgeving.

03

Oefeningen des dagelijks leven

Het kind oefent zelfstandig zijn motoriek door de alledaagse dingen te doen die het om zich heen ziet gebeuren: handen wassen, stof afnemen, tandenpoetsen, water inschenken. Het kind krijgt op die manier ook de gelegenheid om de volwassene te imiteren.

04

Aanbieden van ontwikkelingsmaterialen

Het jonge kind heeft al zijn zintuigen nog scherp staan. Alles komt binnen. Het Montessori materiaal leert het kind niet bepaalde wetenswaardigheden zoals vormen, kleuren, gewicht etc., het leert zuiver waarnemen met de geëigende zintuigen.

05

Aansluiten bij gevoelige perioden

Wat niet boeit komt niet binnen, wordt niet gezien. Observeer en zie waar het kind behoefte aan heeft. Aandacht wekken kan niet, inspelen waar aandacht voor is wel.

ANTROPOSOFIE

01

Meeleven met de jaargetijden

het meeleven met de natuur, het zichtbaar maken van de veranderende seizoenen en de pracht en praal ervan vieren.

02

Natuurlijke materialen en kleuren

Antroposofisch speelgoed is speelgoed dat het kind uitdaagt en vrij laat in het verzinnen van een eigen spel. Er is geen goed of fout. Een kind kan zelf invulling geven aan de betekenis van een stuk speelgoed. Vaak is het speelgoed niet tot in detail uitgewerkt.

03

Stimuleren van fantasie en creativiteit

Een houten 'regenboog' kan voor kinderen een brug zijn, een tunnel of misschien een grot. Door het versimpelde uiterlijk van antroposofische poppetjes kunnen kinderen zelf betekenis kunnen geven aan emoties of bijvoorbeeld sekse.

04

Beperking in kwantiteit

Door beperking van het aantal stukken speelgoed krijgen de kinderen ruimte en veiligheid om te 'verdwijnen' in hun spel. Ze raken niet overprikkeld en kiezen bewust voor een spel door speelgoed op te ruimen of opzij te zetten wanneer zij deze niet meer gebruiken.

GORDON

01

Actief luisteren

Actief luisteren is met volle aandacht, zonder onderbreking en zonder oordeel, luisteren. Jonge kinderen kunnen hun behoeften vaak nog niet in gesproken taal uitdrukken. Daarom is het goed om ook naar de lichaamshouding en gezichtsexpressie van het kind te kijken.

02

Respectvol taalgebruik

Respect voor elkaars mening en behoefte staan centraal. Conflicten worden zo opgelost dat niemand het gevoel heeft dat hij verliest. Dit leidt tot meer begrip voor elkaar en minder conflicten, maar ook voor meer zelfvertrouwen en een groter verantwoordelijkheidsgevoel bij het kind.

03

Gelijkwaardigheid

Gelijkwaardigheid in relaties, zodat iedereen zichzelf kan zijn en zijn verantwoordelijkheid neemt, rekening houdend met de ander. In opvoedingsrelaties betekent dit dat de opvoeder het kind in zijn waarde laat en respectvol benadert.

04

Ik-boodschap

Als je communiceert vanuit de ik-boodschap, praat je vanuit jezelf: je zegt wat je bedoelt, denkt en voelt en geeft geen commentaar op het gedrag van de ander. Een goede ik-boodschap bestaat uit drie onderdelen:

1. Het gedrag van het kind, zonder oordeel.
2. Je eigen gevoel.
3. De gevolgen die het gedrag heeft.

MALAGUZZI

01

De honderd talen van een kind

Kinderen hebben een natuurlijke drang om te leren en te communiceren. Dat lukt het best wanneer ze zelf dingen mogen ontdekken en wanneer ze zich mogen uitdrukken met méér dan woorden. Want kinderen zijn geboren onderzoekers en beschikken over wel honderd talen.

02

Invloed van kinderen zelf

Kinderen helpen elkaar groeien. Ze ontdekken door met elkaar contact te hebben en samen dingen te doen. Door hun onderlinge verschillen kunnen ze elkaar verrijken. Pedagogisch medewerkers kunnen dit ondersteunen door onderling contact te stimuleren en vrij te laten.

03

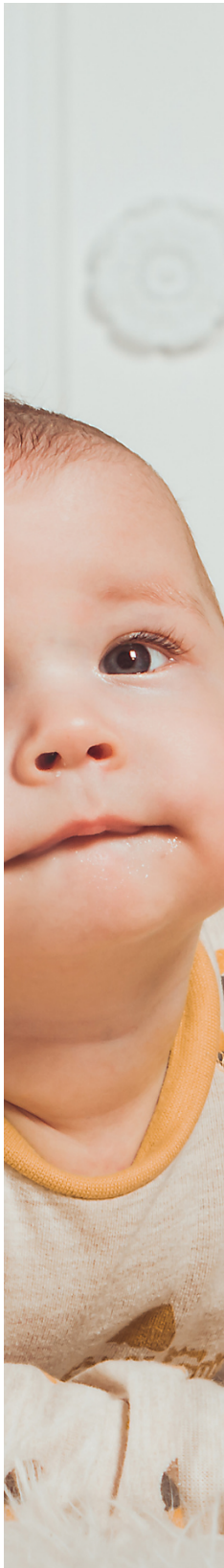
Invloed volwassenen

Kijk goed naar wat de kinderen bezig houdt en ondersteun het initiatief van kinderen. Laat ze hun honderd talen gebruiken, geef ze de nodige vrijheid om dingen te ontdekken, ondersteun hun creativiteit en zelfstandigheid.

04

Invloed ruimte en materiaal

Een bepaalde inrichting kan kinderen aanzetten tot beweging, tot interactie of rust. Kinderen spelen met dagelijkse gebruiksvoorwerpen, natuurlijk materiaal en kosteloos materiaal. Al deze materialen zijn 'open' speelgoed: kinderen kunnen het op meer dan één manier gebruiken.

PIKLER

01

Baby als actieve partner

Door rekening te houden met het tempo en de beweeglijkheid van de baby en te vertellen wat er met hem gaat gebeuren, kan hij zich mentaal en fysiek op alle handelingen voorbereiden (anticiperen). Later zal hij meedoen (participeren), en vervolgens is er werkelijk sprake van samenwerking tussen de volwassene en de baby (coöpereren).

02

Verzorgingsmomenten

De dagelijkse verzorging (eten, wassen, verschonen en dergelijke) zijn belangrijk. Het is het moment om individuele aandacht aan het kind te geven, een moment om samen te zijn en elkaar te leren kennen.

03

Passende omgeving voor baby's

Een spiegel in de box kun je bijna vergelijken met een televisie. De baby ziet veel beweging maar begrijpt (nog) niet wat hij ziet. Het weerhoudt hem van het ontdekken van zijn eigen handen en het speelgoed om hem heen, kortom het verhindert hem om zelf actief te zijn en te leren.

04

Materialen

De voorkeur gaat uit naar objecten die een baby aanzetten tot activiteit en creativiteit. Speelgoed dat uit zichzelf niets doet, komt tot leven in de handen of voeten van een baby. Het levert een baby veel nieuwe inzichten op wanneer hij het speelgoed zelf vast heeft en beweegt en ontdekt wat hij er allemaal mee kan. Voordoen is niet nodig.

05

Interactie van beroepskracht

Speel in op het spel van het kind. Benoem wat het kind aan het doen is, verrijk het spel door nieuw materiaal aan te bieden, doe een suggestie, draag mogelijk oplossingen aan waarvan je weet dat het kind het zelfstandig kan etc.

Pedagogisch beleidsplan - kinderdagverblijf Château Heiloo
versie: maart 2025